INTERAKTIV O'YINLAR VOSITASIDA TA'LIM OLUVCHILARNING INDIVIDUALLIGINI RIVOJLANTIRISHNING SAMARADORLIGI

Yusupova Mohigul Erkinjon qizi
Nizomiy nomidagi O'zMPU,2-kurs magistranti
mohigulabdullayeva780@gmail.com

Annotatsiya

Maqolada interaktiv o'yinlar vositasida ta'lim oluvchilarning individualligini rivojlantirish masalasi pedagogik-psixologik nuqtai nazardan tahlil qilingan. Tadqiqotda interaktiv ta'lim texnologiyalarining shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillari bilan uzviy bog'liqligi ilmiy asoslab berilgan. Interaktiv o'yinlarning o'quvchilar bilim faoliyatini faollashtirish, ijodiy tafakkurni rivojlantirish, shaxsiy qobiliyat va ehtiyojlarni hisobga olish imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, maqolada ta'lim jarayonida o'yin metodlaridan foydalanishning samaradorligi, ularning motivatsion va kommunikativ ahamiyati, shaxsiy rivojlanishga ta'siri tahlil qilinib, ta'lim oluvchilarda individuallikni shakllantirishga doir ilmiy xulosalar berilgan.

Kalit so'zlar: interaktiv o'yinlar, individuallik, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, ta'lim samaradorligi, pedagogik innovatsiyalar,gamifikatsiya.

THE EFFECTIVENESS OF DEVELOPING LEARNERS' INDIVIDUALITY THROUGH INTERACTIVE GAMES

Abstract

The article analyzes the issue of developing learners' individuality through interactive games from a pedagogical and psychological perspective. The study scientifically substantiates the interrelation between interactive learning technologies and the principles of learner-centered education. The potential of interactive games to enhance students' cognitive activity, foster creative thinking, and take into account their personal abilities and needs is highlighted. Furthermore, the article examines the effectiveness of using game-based methods in the educational process, their motivational and communicative significance, and their impact on personal development, leading to scientific conclusions about the formation of learners' individuality.

Keywords: interactive games, individuality, learner-centered education, educational effectiveness, pedagogical innovations,gamification.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ РАЗВИТИЯ ИНДИВИДУАЛЬНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ ПОСРЕДСТВОМ ИНТЕРАКТИВНЫХ ИГР

Аннотация

В статье с педагогико-психологической точки зрения проанализирована проблема развития индивидуальности обучающихся посредством интерактивных игр. В исследовании научно обоснована взаимосвязь интерактивных образовательных технологий с принципами личностно-ориентированного обучения. Раскрыты возможности интерактивных игр в активизации познавательной деятельности учащихся, развитии творческого мышления, а также учёте их личных способностей и потребностей. Кроме того, в статье рассмотрена эффективность применения игровых методов в образовательном процессе, их мотивационное и коммуникативное значение, а также влияние на личностное развитие, что позволяет сделать научные выводы о формировании индивидуальности обучающихся.

Ключевые слова: интерактивные игры, индивидуальность, личностно-ориентированное обучение, эффективность образования, педагогические инновации,геймификация

Zamonaviy ta’lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni qo‘llash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, gamifikatsiya — ya’ni o‘quv faoliyatiga o‘yin mexanizmlarini tatbiq etish — talabalar o‘quv jarayoniga bo‘lgan qiziqishi va motivatsiyasini oshirishda samarali metod sifatida ko‘rilmoqda. Interaktiv o‘yin texnologiyalarini ta’lim jarayoniga joriy etish talabalarning bilim salohiyati va o‘quv faoliyati samaradorligini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo‘ladi. Tadqiqotning bosh maqsadi — talabalarning o‘yin elementlari va ta’limiy afzalliklarga oid tasavvurlarini aniqlash hamda ta’lim jarayonida gamifikatsiya konsepsiyasining o‘rganilishidan iboratdir.Shuningdek, gamifikatsiya orqali talabalar o‘rtasida jamoaviy o‘yinlar va virtual platformalar yordamida muloqot va hamkorlikni rivojlantirish imkoniyatlari yaratiladi.

Ta’limda gamifikatsiyaning samarali qo‘llanilishi uchun o‘qituvchilar o‘quvchilarning psixologik va pedagogik ehtiyojlarini inobatga olgan holda metodlarni tanlashlari kerak. O‘quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olib, o‘yin mexanizmlarining to‘g‘ri va muvozanatli qo‘llanilishi zarur. O‘quvchilarni faqatgina o‘rganish jarayonida emas, balki ijtimoiy hamkorlik, jamoaviy ish va o‘zaro raqobat kabi sohalarda ham rivojlantirish mumkin.

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda o‘yin mexanizmlarini ta’lim jarayoniga integratsiya qilish o‘quvchilar faolligini oshirish, ularning bilish jarayonlarini faollashtirish hamda o‘zlashtirish samaradorligini yuksaltirishning istiqbolli metodlaridan biri sifatida talqin etilmoqda. Deterding (2011) tomonidan amalga oshirilgan ilmiy izlanishlar natijalari shuni ko‘rsatadiki, gamifikatsiyani muvaffaqiyatli joriy etishning asosi o‘quvchilarning ichki motivatsiyasini mustahkamlash va o‘quv faoliyatiga bo‘lgan qiziqishni kuchaytirishdan iboratdir. Ushbu yondashuv o‘yin elementlari yordamida o‘quvchilarning kognitiv faoliyatiga yangi konseptual paradigmalarni olib kirishi, shuningdek, o‘zaro raqobat muhitini shakllantirish orqali ularni faol o‘rganishga undashi mumkin.Werbach va Hunter (2012) o‘zlarining “For the Win: How Game Thinking Can Revolutionize Your Business, Education, and Life” nomli fundamental asarlarida gamifikatsiyaning ta’lim sohasida qo‘llanishi bo‘yicha kompleks metodologik tavsiyalarni ilgari suradi. Xususan, ular mukofotlash tizimlari, reyting va baholash mexanizmlari, shuningdek, interaktiv va qiziqarli o‘yin elementlari orqali o‘quv jarayonining motivatsion potensialini oshirish mumkinligini asoslab beradi. Mualliflarning ta’kidlashicha, bunday yondashuv nafaqat ta’lim samaradorligini oshiradi, balki o‘quvchilarda o‘rganish jarayonini ijobiy emosional tajriba sifatida qabul qilishga yordam beradi.

Ta’lim jarayonida gamifikatsiya elementlari turli shakllarda namoyon bo‘ladi. Jumladan, ballar va mukofotlar orqali talabalar o‘z bilim darajasini baholash imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Rag‘bat sifatida beriladigan mukofotlar (sertifikatlar, qo‘shimcha o‘quv resurslariga kirish huquqi va boshqalar) ularni yanada faol o‘qishga undaydi hamda motivatsiyani kuchaytiradi. Shuningdek, onlayn ta’lim platformalari — masalan, Duolingo yoki Kahoot — o‘quvchilarga o‘yin mexanizmlari asosida bilim olish imkonini yaratadi. Bu platformalar nafaqat o‘quv jarayonini qiziqarli qiladi, balki talabalar o‘rtasida sog‘lom raqobat muhitini ham shakllantiradi.Gamifikatsiya elementlaridan biri sifatida jamoaviy o‘yinlar talabalar o‘rtasida hamkorlikni rivojlantirishda samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi. Ushbu metod ta’lim jarayonini yanada qiziqarli tashkil etish bilan birga, ijtimoiy aloqalarning mustahkamlanishiga ham zamin yaratadi. Darajali yondashuv esa o‘quv topshiriqlarini bosqichma-bosqich murakkablashtirish orqali talabalarni yuqori darajadagi vazifalarni bajarishga undaydi. Har bir yangi bosqich o‘ziga xos qiyinchiliklarni yengib o‘tish va yangi bilimlarni o‘zlashtirishni talab etadi, bu esa ta’lim jarayonini tizimli va izchil amalga oshirishga yordam beradi. Shuningdek, raqobat muhitining yaratilishi talabalar o‘quv faoliyatining faollashuviga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Sog‘lom raqobat turli o‘quv musobaqalari va jamoaviy mashg‘ulotlar orqali tashkil etilishi mumkin bo‘lib, bu o‘z navbatida talabalarning motivatsiyasini oshiradi.

Zamonaviy pedagogik amaliyotda talabalarning o‘z ta’limiy yutuqlarini mustaqil ravishda baholash hamda rivojlanish dinamikasini kuzatib borish imkoniyatiga ega bo‘lishlari shaxsga yo‘naltirilgan ta’limning muhim tarkibiy qismi sifatida qaralmoqda. Gamifikatsiya elementlarining o‘quv jarayoniga integratsiyalashuvi mazkur jarayonni yanada samarali, interaktiv va motivatsion jihatdan ta’sirchan shaklda tashkil etish imkonini beradi. Bu, o‘z navbatida, talabalarda refleksiv faoliyatni kuchaytiradi, o‘z-o‘zini baholash orqali shaxsiy rivojlanishga intilish, ichki motivatsiyani mustahkamlash hamda ta’limiy natijalarni sifat jihatidan yuksaltirishga xizmat qiladi.Shuningdek, ijtimoiy o‘zaro ta’sirning

ta’limiy jarayonga singdirilishi nafaqat bilimlarni o‘zlashtirish samaradorligini oshiradi, balki hamkorlik, muloqot va ijtimoiy kompetensiyalarni shakllantirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Gamifikatsiya elementlaridan kompleks foydalanish esa mazkur jarayonlarning integrativ xarakter kasb etishiga, ta’lim muhitining qiziqarli, raqobatbardosh va samarali bo‘lishiga zamin yaratadi.

Xulosa qilib aytganda,ta’lim jarayonida interaktiv o’yin texnologiyalarini qo‘llash, nafaqat talabalar motivatsiyasini oshirish, balki ularning bilim faoliyatini faollashtirish, ijodiy tafakkurni rivojlantirish hamda shaxsiy qobiliyatlarini yuzaga chiqarishda samarali pedagogik yondashuv sifatida namoyon bo‘lmoqda. Gamifikatsiya asosida tashkil etilgan o‘quv faoliyati o‘quvchilarni jarayonga faol jalb etib, bilimlarni mustahkamlash, o‘z-o‘zini nazorat qilish, hamkorlikda ishlash va sog‘lom raqobat muhitida rivojlanishga imkon yaratadi.Ilmiy kuzatuvlar shuni ko‘rsatadiki, gamifikatsiya texnologiyalari ta’lim jarayonida motivatsion, kommunikativ va integrativ funksiyalarni bajarib, o‘quvchilarning ijtimoiy-psixologik faoliyatini ham qo‘llab-quvvatlaydi. Bunday metodlarni keng joriy etish ta’lim sifatini oshirish, talabalarning individualligini rivojlantirish va ularni faol ijtimoiy hayotga tayyorlashda muhim o‘rin tutadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI:

1. Karimov, I. (2021). Boshlang‘ich ta’limda gamifikatsiyaning pedagogik va psixologik asoslari. Ta’lim va ilm, 3(1), 45-50.
2. Saidov, R. (2023). “Ta’limda O‘yin Mexanizmlari: Nazariy Asoslar va
3. Amaliyot.” O‘zbekiston Oliy Ta'limi jurnali, 6(2), 30-40.
4. Tursunov, B. (2022). “O‘qitishda O‘yin Elementlarini Qo‘llash: Teoriya va Amaliyot.” O‘zbekiston Ta’limi va Fan jurnali, 5(4), 12-18.
5. Wright, A, Betteridge, D., &Buckby, M. Games for language learning.
6. Cambridge: Cambridge University Press. 2009. 93 p.
7. Сибиряков Андрей Викторович «Геймификация образовательного процесса при обучении иностранному языку в современном вузе»
8. https://cyberleninka.ru/article/n/geymifikatsiya-obrazovatelnogo protsessa-pri obuchenii-inostrannomu-yazyku-v-sovremennom-vuze